

Υπόθεση C-166/20

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως βάσει του άρθρου 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

22 Απριλίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:Lietuvos vyriausiosios administracinis teismas (Ανώτατο Διοικητικό
Δικαστήριο, Λιθουανία)**Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:**

8 Απριλίου 2020

Προσφεύγουσα:

BB

Καθού:Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (Υπουργείο
Υγείας της Δημοκρατίας της Λιθουανίας)**Αντικείμενο της κύριας δίκης**

Διαφορά σχετικά με την άρνηση αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων της προσφεύγουσας ως φαρμακοποιού, καθόσον έχουν αποκτηθεί σε πλείονα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Η ερμηνεία και η εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση της οδηγίας 2005/36/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (στο εξής: οδηγία 2005/36/EK), των άρθρων 45 και 49 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ) και του άρθρου 15 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης)· το άρθρο 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 10, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2005/36/EK, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με τον σκοπό της οδηγίας ο οποίος ορίζεται στο άρθρο 1, την έννοια ότι μπορεί να εφαρμοσθεί στην περίπτωση προσώπου το οποίο δεν έχει αποκτήσει τίτλο εκπαίδευσης επειδή ενδεχομένως έχει εκπληρώσει τις απαραίτητες για την απόκτηση των επαγγελματικών προσόντων προϋποθέσεις σε πλείονα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι μόνον σε ένα; Στην περίπτωση αυτή, όπου ένα πρόσωπο δεν έχει αποκτήσει τίτλο εκπαίδευσης επειδή ενδεχομένως έχει εκπληρώσει τις απαραίτητες για την απόκτηση των επαγγελματικών προσόντων προϋποθέσεις σε πλείονα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι μόνον σε ένα, έχει το κεφάλαιο I (Γενικό σύστημα αναγνώρισης των τίτλων εκπαίδευσης) του τίτλου III της οδηγίας 2005/36/EK την έννοια ότι υποχρεώνει τον αρμόδιο για την αναγνώριση των προσόντων φορέα να αξιολογήσει το περιεχόμενο όλων των υποβληθέντων από το εν λόγω πρόσωπο εγγράφων τα οποία μπορεί να αποδεικνύουν επαγγελματικά προσόντα καθώς και το κατά πόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που έχει θέσει το κράτος μέλος υποδοχής για την απόκτηση των επαγγελματικών προσόντων και, εφόσον απαιτείται, να εφαρμόσει αντισταθμιστικά μέτρα;

2. Στην περίπτωση της υπό κρίση υποθέσεως, όπου η προσφεύγουσα ενδεχομένως έχει εκπληρώσει τις απαραίτητες για την απόκτηση των επαγγελματικών προσόντων του φαρμακοποιού προϋποθέσεις για τους σκοπούς του άρθρου 44 του τμήματος 7 του κεφαλαίου III της οδηγίας 2005/36/EK αλλά οι προϋποθέσεις αυτές έχουν εκπληρωθεί σε πλείονα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι μόνον σε ένα και, ως εκ τούτου, η προσφεύγουσα δεν διαθέτει τον τίτλο εκπαίδευσης για την πιστοποίηση των επαγγελματικών προσόντων που ορίζεται στο σημείο 5.6.2 του παραρτήματος V της οδηγίας 2005/36/EK, έχουν τα άρθρα 45 και 49 ΣΛΕΕ και το άρθρο 15 του Χάρτη την έννοια ότι υποχρεώνουν τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους υποδοχής να αξιολογήσουν την επαγγελματική εκπαίδευση της προσφεύγουσας και να τη συγκρίνουν με την επαγγελματική εκπαίδευση που απαιτείται στο κράτος υποδοχής, καθώς επίσης να αξιολογήσουν το περιεχόμενο των υποβληθέντων εγγράφων τα οποία μπορεί να αποδεικνύουν επαγγελματικά προσόντα και αν αυτά πληρούν τις προϋποθέσεις που έχει θέσει το κράτος μέλος υποδοχής για την απόκτηση των επαγγελματικών προσόντων και, εφόσον απαιτείται, να εφαρμόσουν αντισταθμιστικά μέτρα;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρο 45, παράγραφοι 1 έως 3 και άρθρο 49 ΣΛΕΕ.

Άρθρο 15, παράγραφοι 1 και 2, του Χάρτη.

Άρθρα 1, 3 παράγραφος 1 στοιχείο γ΄, 10 στοιχείο β΄, 11, 13, 14, 21, 24 και 44, καθώς και σημείο 5.6.2 του παραρτήματος V της οδηγίας 2005/36/EK.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo (νόμου της Δημοκρατίας της Λιθουανίας για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελμάτων), όπως ισχύει από τις 31 Ιανουαρίου 2014 (στο εξής: νόμος), ορίζει τα εξής:

«1. Ο παρών νόμος θεσπίζει τις αρχές και τους μηχανισμούς αναγνώρισεως των επαγγελματικών προσόντων των υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΕΕ), των υπηκόων των κρατών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (στο εξής: ΕΟΧ) και των υπηκόων της Ελβετικής Συνομοσπονδίας που αποκτήθηκαν στην ΕΕ, τον ΕΟΧ και την Ελβετική Συνομοσπονδία, θεσπίζει διοικητική συνεργασία και παρέχει εγγυήσεις ότι τα πρόσωπα που έχουν αποκτήσει επαγγελματικά προσόντα σε άλλο κράτος μέλος έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους υπηκόους της Δημοκρατίας της Λιθουανίας όσον αφορά την άσκηση, είτε ως αυτοαπασχολούμενοι είτε ως μισθωτοί, νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος στη Δημοκρατία της Λιθουανίας.»

Το άρθρο 10, σημείο 2 («Πεδίο εφαρμογής του γενικού συστήματος αναγνώρισης των τίτλων εκπαίδευσης») του νόμου ορίζει τα εξής:

«Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται σε όλα τα νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα, με εξαίρεση τα επαγγέλματα που ορίζονται στα κεφάλαια II και III του μέρους III του παρόντος νόμου [καθώς και] στις περιπτώσεις όπου ένα πρόσωπο, για συγκεκριμένους και εξαιρετικούς λόγους, δεν πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στα ανωτέρω κεφάλαια:

[...]

(2) για ιατρούς βασικής εκπαίδευσης, ειδικευμένους ιατρούς, νοσοκόμους υπεύθυνους για γενική περίθαλψη, οδοντιάτρους, κτηνιάτρους, μαίες/μαιευτές, φαρμακοποιούς και αρχιτέκτονες, όταν το πρόσωπο αυτό δεν πληροί τις απαιτήσεις πραγματικής και νόμιμης επαγγελματικής άσκησης που αναφέρονται στα άρθρα 19, 23, 29, 33, 35, 39 και 45 του παρόντος νόμου».

Η υπ' αριθ. V-802 απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Επιστημών της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της 23ης Ιουλίου 2015, με τίτλο «Έγκριση της περιγραφής των σπουδών φαρμακευτικής» (στο εξής: απόφαση αριθ. V-802), ορίζει τα εξής:

«3. Τα προγράμματα σπουδών στον τομέα της φαρμακευτικής μπορούν να διεξαχθούν σε κολλέγια ανώτατης εκπαίδευσης ως επαγγελματικό πτυχίο πρώτου κύκλου σπουδών ή σε πανεπιστήμια ως ολοκληρωμένες σπουδές.

[...]

11. Το ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών στον τομέα της φαρμακευτικής είναι αφιερωμένο στη μελέτη του βασικού γνωστικού πεδίου, μετά την ολοκλήρωση του οποίου χορηγούνται μεταπτυχιακό δίπλωμα και επαγγελματικά προσόντα στον τομέα της φαρμακευτικής. Το μεταπτυχιακό δίπλωμα στον τομέα της φαρμακευτικής αποδεικνύει την ικανότητα για την άσκηση φαρμακευτικών δραστηριοτήτων και τη διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας καθώς και για τη συνέχιση των πανεπιστημιακών σπουδών σε διδακτορικό επίπεδο σε επιλεγμένη ειδικότητα.

[...]

14. Ο τίτλος φαρμακευτικής εκπαίδευσης βεβαιώνει την ολοκλήρωση φαρμακευτικής εκπαίδευσης διάρκειας τουλάχιστον πέντε ετών, περιλαμβάνει δε τις ακόλουθες ελάχιστες απαιτήσεις:

14.1. Τέσσερα έτη θεωρητικής και πρακτικής κατάρτισης πλήρους παρακολούθησης σε πανεπιστήμιο, ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ισοδύναμου επιπέδου ή υπό την εποπτεία πανεπιστημίου·

14.2. Έξι μήνες πρακτικής άσκησης σε φαρμακείο ανοικτό στο κοινό ή σε νοσοκομείο υπό την εποπτεία του υπευθύνου για τις φαρμακευτικές δραστηριότητες.»

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας της κύριας δίκης

- 1 Η προσφεύγουσα ολοκλήρωσε τέσσερα έτη σπουδών στη φαρμακευτική στο University of Huddersfield (Πανεπιστήμιο του Χάντερσφιλντ, Ηνωμένο Βασίλειο) και, στις 18 Ιουλίου 2013, απέκτησε μεταπτυχιακό δίπλωμα στη φαρμακευτική· πραγματοποίησε επίσης εξάμηνη πρακτική άσκηση σε φαρμακείο, η οποία αξιολογήθηκε θετικά και πιστώθηκε.
- 2 Η απόκτηση προσόντων στον τομέα της φαρμακευτικής στο Ηνωμένο Βασίλειο απαιτεί ακαδημαϊκή εκπαίδευση, ήτοι τέσσερα έτη σπουδών σε πανεπιστήμιο, και δώδεκα μήνες επαγγελματικής πρακτικής άσκησης σε φαρμακείο. Η προσφεύγουσα, λόγω προσωπικών δυσχερειών, χρειάστηκε να επιστρέψει στη Λιθουανία, με αποτέλεσμα να μην ολοκληρώσει την περίοδο της πρακτικής άσκησής της σε φαρμακείο στο Ηνωμένο Βασίλειο.
- 3 Στις 23 Ιουλίου 2014, το Studijų kokybės vertinimo centras (Κέντρο αξιολόγησης ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση, Λιθουανία) χορήγησε στην προσφεύγουσα πιστοποιητικό ακαδημαϊκής αναγνώρισης προσόντων και αποφάσισε να αναγνωρίσει το δίπλωμά της ως ισοδύναμο του μεταπτυχιακού διπλώματος που χορηγείται μετά την περάτωση του ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών φαρμακευτικής στη Δημοκρατία της Λιθουανίας, ωστόσο, δήλωσε ότι το

πιστοποιητικό δεν συνεπαγόταν επαγγελματική αναγνώριση των προσόντων, διότι η αναγνώριση αυτή χορηγούνταν μόνο από τον αδειοδοτημένο προς τούτο φορέα, ήτοι το καθού.

- 4 Στις 6 Αυγούστου 2014, η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτηση στο καθού για την επαγγελματική αναγνώριση των προσόντων της. Το καθού επισήμανε ότι τα έγγραφα της προσφεύγουσας αποδεικνυαν ακαδημαϊκή εκπαίδευση αλλά όχι επαγγελματικά προσόντα και ότι δεν ήταν σαφές πού (στη Λιθουανία ή στο Ηνωμένο Βασίλειο) θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί η εναπομείνουσα εξάμηνη πρακτική άσκηση.
- 5 Τον Σεπτέμβριο του 2014, η προσφεύγουσα συνήψε συμφωνία σπουδών με το Lietuvos sveikatos mokslų universitetu (Πανεπιστήμιο Επιστημών Υγείας της Λιθουανίας), βάσει της οποίας πραγματοποίησε άλλους έξι μήνες πρακτικής άσκησης σε φαρμακείο και στις 27 Μαΐου 2015 το πανεπιστήμιο της χορήγησε σχετικό πιστοποιητικό.
- 6 Η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτηση στον Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba (Κρατικό οργανισμό ελέγχου φαρμάκων, Λιθουανία) προκειμένου να της χορηγηθεί άδεια φαρμακοποιού και υπέβαλε το προαναφερθέν πιστοποιητικό. Ο εν λόγω οργανισμός δεν της χορήγησε άδεια φαρμακοποιού με το αιτιολογικό ότι δεν είχε υποβληθεί κάποιο έγγραφο το οποίο να επιβεβαιώνει την αναγνώριση των επαγγελματικών της προσόντων στη Λιθουανία.
- 7 Στις 24 Ιουλίου 2017, το Υπουργείο Υγείας, έχοντας λάβει επανειλημμένες αιτήσεις της προσφεύγουσας για αναγνώριση των επαγγελματικών της προσόντων, με την υπ' αριθ. V-902 απόφαση με τίτλο «Αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων της ΒΒ για την άσκηση του επαγγέλματος του φαρμακοποιού στη Δημοκρατία της Λιθουανίας» (στο εξής: απόφαση αριθ. V-902), αρνήθηκε να αναγνωρίσει τα προσόντα της προσφεύγουσας και την ενημέρωσε σχετικά με επιστολή της 28ης Ιουλίου 2017. Η απόφαση αριθ. V-902 αναφέρει ότι η προσφεύγουσα δεν έχει αποκτήσει επαγγελματικά προσόντα ως φαρμακοποιός σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, ως εκ τούτου, τα προσόντα δεν αναγνωρίζονται. Στην επιστολή αναφέρεται ότι η προσφεύγουσα δεν υπέβαλε τα απαιτούμενα για την αναγνώριση έγγραφα.
- 8 Επιπλέον, το καθού ανέφερε στην επιστολή ότι η αρμόδια αρχή του Ηνωμένου Βασιλείου το ενημέρωσε ότι η προσφεύγουσα δεν πληρούσε τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την απόκτηση των επαγγελματικών προσόντων του φαρμακοποιού στο Ηνωμένο Βασίλειο.
- 9 Η προσφεύγουσα προσέφυγε κατά της αποφάσεως αριθ. V-902 του καθού στο τμήμα προσφυγών, το οποίο με απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2017 επικύρωσε την απόφαση αριθ. V-902. Ο λόγος που επικαλέστηκε το τμήμα προσφυγών προς αιτιολόγηση της αποφάσεώς του ήταν ότι η οδηγία 2005/36/EK και ο νόμος που την εφαρμόζει έχουν εφαρμογή μόνο σε πρόσωπα τα οποία έχουν αποκτήσει επαγγελματικά προσόντα σε άλλο κράτος μέλος και έχουν τίτλους εκπαίδευσης,

ενώ η προσφεύγουσα δεν πληροί αυτές τις προϋποθέσεις, καθώς και ότι οι αντισταθμιστικοί μηχανισμοί που προβλέπονται από την οδηγία 2005/36/EK δεν μπορούν να εφαρμοσθούν στην περίπτωση της, καθότι εφαρμόζονται μόνο σε πρόσωπα που έχουν αποκτήσει επαγγελματικά προσόντα και των οποίων η εκπαίδευση διαφέρει από εκείνη ενός νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος στο κράτος μέλος υποδοχής.

- 10 Η προσφεύγουσα προσέφυγε κατά των αποφάσεων του καθού και του τμήματος προσφυγών στο Vilniaus apygardos administracinis teismas (περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο Βίλνιους, Λιθουανία). Η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι τόσο το καθού, όσον αφορά τον χειρισμό του ζητήματος της αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων, όσο και το τμήμα προσφυγών είχαν ενεργήσει τυπολατρικά, δεν είχαν αξιολογήσει ούτε το περιεχόμενο των εγγράφων που υπέβαλε και το οποίο τεκμηρίωνε τα προσόντα της ούτε τη συμμόρφωση αυτών των εγγράφων με τις προϋποθέσεις για την απόκτηση των επαγγελματικών προσόντων του φαρμακοποιού στη Δημοκρατία της Λιθουανίας και είχαν λάβει υπόψη μόνον τους τίτλους των εγγράφων.
- 11 Με απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο απέρριψε το ένδικο βοήθημα ως αβάσιμο. Η προσφεύγουσα προσέβαλε την απόφαση αυτήν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Άρθρο 10, στοιχείο β', της οδηγίας 2005/36/EK

- 12 Η οδηγία 2005/36/EK ρυθμίζει κατ' ουσίαν περιπτώσεις κατά τις οποίες πρόσωπα που έχουν αποκτήσει επαγγελματικά προσόντα σε ένα κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιδιώκουν να ασκήσουν επαγγελματική δραστηριότητα σε άλλο κράτος μέλος. Το άρθρο 1 της οδηγίας 2005/36/EK ορίζει επίσης ότι τα προσόντα αυτά μπορούν να αποκτηθούν σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη.
- 13 Σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγραφος 1 («Αρχή της αυτόματης αναγνώρισης»), της οδηγίας 2005/36/EK, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 1 του κεφαλαίου III («Αναγνώριση βάσει του συντονισμού των ελάχιστων προϋποθέσεων εκπαίδευσης») του τίτλου III, όταν ένα πρόσωπο είναι κάτοχος τίτλου φαρμακευτικής εκπαίδευσης που έχει αποκτηθεί σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πληροί τους ελάχιστους όρους εκπαίδευσης για τους οποίους γίνεται λόγος στο άρθρο 44, παράγραφος 2, του τμήματος 7, του εν λόγω κεφαλαίου, κάθε κράτος μέλος οφείλει να αναγνωρίζει τους τίτλους σύμφωνα με την αρχή της αυτόματης αναγνώρισης. Το άρθρο 21, παράγραφος 6, της οδηγίας 2005/36/EK θεσπίζει τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται προκειμένου ένα κράτος μέλος να παρέχει σε ένα πρόσωπο το δικαίωμα πρόσβασης και άσκησης των επαγγελματικών δραστηριοτήτων του φαρμακοποιού, ήτοι κατοχή τίτλου εκπαίδευσης που αναφέρεται στο σημείο 5.6.2 του παραρτήματος V της οδηγίας 2005/36/EK, διασφαλίζοντας ότι ο ενδιαφερόμενος έχει αποκτήσει τις

γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες που αναφέρονται στο άρθρο 24 παράγραφος 3 και στο άρθρο 44 παράγραφος 3.

- 14 Το άρθρο 10, στοιχείο β', της οδηγίας 2005/36/EK ορίζει ότι οι διατάξεις του κεφαλαίου I («Γενικό σύστημα αναγνώρισης των τίτλων εκπαίδευσης») του τίτλου III της εν λόγω οδηγίας εφαρμόζονται επίσης για τους φαρμακοποιούς οι οποίοι, για συγκεκριμένους και εξαιρετικούς λόγους, δεν πληρούν τις απαιτήσεις ουσιαστικής και νόμιμης επαγγελματικής άσκησης που αναφέρονται στα άρθρα 21 και 44 του κεφαλαίου III του τίτλου III.
- 15 Σύμφωνα με το άρθρο 10, στοιχείο β', της οδηγίας 2005/36/EK, οι φαρμακοποιοί που δεν πληρούν τις απαιτήσεις της επαγγελματικής άσκησης πρέπει να έχουν βασική εκπαίδευση¹. Ο όρος «βασική εκπαίδευση» δεν ορίζεται στην ίδια την οδηγία και επομένως δεν είναι σαφής. Ως εκ τούτου, το τμήμα δεν μπορεί να αξιολογήσει εάν στην υπό κρίση υπόθεση μπορεί να θεωρηθεί ότι η προσφεύγουσα έχει ολοκληρώσει τη βασική εκπαίδευση. Εάν θα μπορούσε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η προσφεύγουσα πληροί αυτήν την προϋπόθεση και ότι το γενικό σύστημα αναγνώρισης των τίτλων εκπαίδευσης μπορεί να εφαρμοσθεί εν γένει στην περίπτωση της, το άρθρο 11 της οδηγίας 2005/36/EK σχετικά με τα επίπεδα προσόντων, το άρθρο 13 σχετικά με τις προϋποθέσεις αναγνώρισης και το άρθρο 14 που προβλέπει αντισταθμιστικά μέτρα θα ήταν κρίσιμα. Η εφαρμογή του γενικού συστήματος αναγνώρισης των τίτλων εκπαίδευσης θα συνεπαγόταν πρόσθετες αρμοδιότητες για τον αρμόδιο για την αναγνώριση των προσόντων φορέα.
- 16 Δεν αμφισβητείται ότι η προσφεύγουσα δεν έχει αποκτήσει τίτλο φαρμακευτικής εκπαίδευσης, όπως ορίζεται στο σημείο 5.6.2 του παραρτήματος V της οδηγίας 2005/36/EK, σε κάποιο από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να επωφεληθεί από την αρχή της αυτόματης αναγνώρισης. Ωστόσο, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2005/36/EK, τα επαγγελματικά προσόντα μπορούν να πιστοποιούνται όχι μόνο από τίτλο εκπαίδευσης αλλά και από άλλα έγγραφα που βεβαιώνουν επάρκεια ή από επαγγελματική πείρα. Από τα έγγραφα της δικογραφίας προκύπτει ότι η προσφεύγουσα πληρούσε πράγματι σε πλείονα κράτη μέλη τις προϋποθέσεις απόκτησης των επαγγελματικών προσόντων του φαρμακοποιού που ορίζονται στο άρθρο 44 της οδηγίας 2005/36/EK, αλλά δεν της χορηγήθηκε ο προαναφερθείς τίτλος φαρμακευτικής εκπαίδευσης και δεν μπορεί να ασκήσει επαγγελματική δραστηριότητα αποκλειστικά λόγω της απουσίας νομικών διατάξεων που ρυθμίζουν ρητώς τέτοιες περιπτώσεις.
- 17 Κατά την άποψη του τμήματος, η προσφεύγουσα έχει εκπληρώσει τις προϋποθέσεις για την απόκτηση των επαγγελματικών προσόντων του

¹ Σημείωση του μεταφραστή: το αιτούν δικαστήριο βασίζεται προφανώς στο λιθουανικό κείμενο της οδηγίας, δεδομένου ότι το άρθρο 10 στοιχείο β' όπως έχει αποδοθεί στη λιθουανική γλώσσα μπορεί να ερμηνευθεί κατά τρόπο ώστε η αναφορά στη διάταξη αυτή στη «βασική εκπαίδευση» να αφορά όχι μόνο τους γιατρούς αλλά, μεταξύ άλλων, και τους φαρμακοποιούς.

φαρμακοποιού, ήτοι έχει ολοκληρώσει το τετραετές πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης και συνολικά δώδεκα μήνες πρακτικής άσκησης σε φαρμακεία (έξι μήνες στο Ηνωμένο Βασίλειο και έξι μήνες στη Δημοκρατία της Λιθουανίας). Το τμήμα εκτιμά ότι, εάν είχαν πληρωθεί όλες αυτές οι προϋποθέσεις σε ένα μόνο κράτος μέλος, ήτοι στο Ηνωμένο Βασίλειο, η προσφεύγουσα θα είχε αποκτήσει τίτλο φαρμακευτικής εκπαίδευσης που θα είχε αναγνωρισθεί στο Δημοκρατία της Λιθουανίας, σύμφωνα με την αρχή της αυτόματης αναγνώρισης που ορίζεται στο άρθρο 21 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ.

- 18 Στη Δημοκρατία της Λιθουανίας, τα επαγγελματικά προσόντα του φαρμακοποιού χορηγούνται μετά την ολοκλήρωση πέντε ετών ολοκληρωμένων σπουδών πλήρους φοίτησης. Εάν τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν στο πλαίσιο της υποθέσεως αξιολογηθούν αποκλειστικά κατά τρόπο τυπικό, το τμήμα εκτιμά ότι η προσφεύγουσα πληροί πράγματι τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην απόφαση αριθ. V-802: πρώτον, η ακαδημαϊκή της εκπαίδευση που ολοκληρώθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο αναγνωρίζεται στη Λιθουανία και, δεύτερον, στη Λιθουανία έχει πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση διάρκειας ίσης με την απαιτούμενη για την απόκτηση των επαγγελματικών προσόντων του φαρμακοποιού.
- 19 Ως εκ τούτου, η προσφεύγουσα έχει κατ' ουσίαν εκπληρώσει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την απόκτηση των επαγγελματικών προσόντων του φαρμακοποιού, για τους σκοπούς του άρθρου 44 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ, αλλά δεν αναγνωρίζεται ότι έχει (δεν της απονέμονται) τα επαγγελματικά προσόντα στο κράτος μέλος υποδοχής για καθαρά τυπικούς λόγους, ήτοι η προσφεύγουσα δεν διαθέτει τίτλο εκπαίδευσης ο οποίος να πιστοποιεί τα επαγγελματικά της προσόντα. Δεν διαθέτει τον τίτλο αυτό διότι, λόγω προσωπικών δυσχερειών, εκπλήρωσε τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την απόκτηση των προσόντων του φαρμακοποιού όχι σε ένα μόνον κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά σε δύο, επωφελούμενη μιας θεμελιώδους ελευθερίας της ΕΕ - της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων - και επί του παρόντος επιδιώκει να ασκήσει το επάγγελμα του φαρμακοποιού σε ένα από αυτά, τη Δημοκρατία της Λιθουανίας.
- 20 Το Δικαστήριο έχει ερμηνεύσει τις διατάξεις του γενικού συστήματος αναγνώρισης των τίτλων εκπαίδευσης (απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2000, Hocsmán, C-238/98, EU:C:2000:440, σκέψεις 31 έως 34, και απόφαση της 8ης Ιουλίου 1999, Fernández de Bobadilla, C-234/97, EU:C:1999:367, σκέψη 33): ωστόσο, στην υπό κρίση υπόθεση, το τμήμα δεν μπορεί να αντλήσει συμπεράσματα από αυτήν τη νομολογία λόγω διαφορετικών συνθηκών (στις υποθέσεις που αναφέρθηκαν, οι ενδιαφερόμενοι διέθεταν τίτλους οι οποίοι πιστοποιούσαν τα επαγγελματικά προσόντα).

Άρθρα 45 και 49 ΣΛΕΕ και άρθρο 15 του Χάρτη

- 21 Δεδομένου ότι η εφαρμογή του γενικού συστήματος αναγνώρισης σύμφωνα με την οδηγία 2005/36/ΕΚ προβλέπεται μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις, τίθεται κατά το τμήμα του αιτούντος δικαστηρίου το ζήτημα εάν, στην υπό κρίση

υπόθεση, η προσφεύγουσα δικαιούται να ζητήσει την αναγνώριση των επαγγελματικών της προσόντων βάσει του άρθρου 45 ΣΛΕΕ, το οποίο κατοχυρώνει την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, και του άρθρου 49 ΣΛΕΕ, το οποίο κατοχυρώνει την ελευθερία εγκατάστασης, καθώς και του άρθρου 15, παράγραφος 1, του Χάρτη, σύμφωνα με το οποίο κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να εργάζεται και να ασκεί το επάγγελμα το οποίο επιλέγει ή αποδέχεται ελεύθερα, και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του Χάρτη, σύμφωνα με το οποίο κάθε πολίτης της Ένωσης είναι ελεύθερος να αναζητά απασχόληση, να εργάζεται και να ασκεί το δικαίωμα εγκατάστασης.

22 Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, εθνικοί κανόνες που θέτουν προϋποθέσεις όσον αφορά την απόκτηση προσόντων ενδέχεται να παρακαλύσουν την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών, εφόσον οι επίμαχοι εθνικοί κανόνες δεν λαμβάνουν υπόψη τις γνώσεις και τα προσόντα που έχει ήδη αποκτήσει ο ενδιαφερόμενος σε άλλο κράτος μέλος (βλ. απόφαση της 7ης Μαΐου 1991, Βλασσοπούλου, C-340/89, EU:C:1991:193, σκέψη 15· απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 2003, Morgenbesser, C-313/01, EU:C:2003:612, σκέψη 62· και απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2009, Pešla, C-345/08, EU:C:2009:771, σκέψη 36). Οι αρχές κράτους μέλους οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη το σύνολο των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων του ενδιαφερομένου καθώς και τη σχετική πείρα του όταν προβαίνουν σε συγκριτική εξέταση μεταξύ, αφενός, των ικανοτήτων που πιστοποιούνται με αυτούς τους τίτλους και αυτή την πείρα και, αφετέρου, των γνώσεων και προσόντων που απαιτούνται από την εθνική νομοθεσία (βλ. απόφαση Βλασσοπούλου, σκέψη 16· απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2002, Dreessen, C-31/00, EU:C:2002:35, σκέψη 24· και απόφαση Morgenbesser, σκέψεις 57 και 58). Αυτή η διαδικασία συγκριτικής εξέτασης πρέπει να παρέχει στις αρχές του κράτους μέλους υποδοχής τη δυνατότητα να ελέγχουν βάσει αντικειμενικών κριτηρίων ότι με το αλλοδαπό δίπλωμα πιστοποιούνται, όσον αφορά τον κάτοχό του, γνώσεις και προσόντα, αν όχι όμοια, τουλάχιστον ισοδύναμα προς τα πιστοποιούμενα με το εθνικό δίπλωμα. Η εκτίμηση αυτή περί ισοτιμίας του αλλοδαπού διπλώματος πρέπει να στηρίζεται αποκλειστικώς στο επίπεδο των γνώσεων και των προσόντων που τεκμαίρεται ότι κατέχει ο κάτοχός του, βάσει του διπλώματος αυτού, λαμβανομένων υπόψη της φύσεως και της διάρκειας των σπουδών καθώς και της σχετικής πρακτικής ασκήσεως (βλ. απόφαση Βλασσοπούλου, σκέψη 17· απόφαση Morgenbesser, σκέψη 68· και απόφαση Pešla, σκέψη 39).

23 Επομένως, ακόμη και σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, ιδίως λόγω του γεγονότος ότι η περίπτωση της υπό κρίση υποθέσεως δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2005/36/EK επειδή η προσφεύγουσα δεν έχει αποκτήσει τίτλο εκπαίδευσης, με αποτέλεσμα η περίπτωση αυτή να μην έχει εναρμονιστεί με βάση το παράγωγο δίκαιο της ΕΕ, διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να επικαλεστεί ευθέως τις διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου της ΕΕ. Σε αυτήν την περίπτωση, η αρμόδια αρχή θα πρέπει, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΣΛΕΕ και του Χάρτη, να αξιολογήσει την επαγγελματική εκπαίδευση της προσφεύγουσας και να τη συγκρίνει με την επαγγελματική εκπαίδευση που απαιτείται στη Δημοκρατία της Λιθουανίας,

καθώς και να λάβει υπόψη την επαγγελματική της πείρα και την πρόσθετη εκπαίδευσή της. Εάν εντοπισθούν διαφορές, θα μπορούσε να ζητήσει από την προσφεύγουσα να προβεί σε αντιστάθμιση των διαφορών αυτών ή να αποκτήσει πρόσθετη επαγγελματική πείρα. Σε αντίθετη περίπτωση, το τμήμα εκτιμά ότι θα μπορούσε να θεωρηθεί πως οι ενέργειες των αρμόδιων αρχών παρακωλύουν την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών που διασφαλίζονται από τη ΣΛΕΕ και τον Χάρτη καθώς και ότι οι ενέργειες αυτές μπορεί να καταστήσουν την εφαρμογή των εν λόγω ελευθεριών λιγότερο ελκυστική ή απολύτως αδύνατη.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ